

KwAdrant

22^e jaargang | November 2020

Zesde cluster van de industrie:

Overal in Nederland

De FNLI is de brancheorganisatie voor de levensmiddelenindustrie in Nederland. Directeur van de FNLI (tot 1 oktober) en medevoorzitter zesde cluster Marian Geluk vertelt over de inspanningen van de FNLI en het zogeheten zesde cluster rondom het Klimaatakkoord. De FNLI onderschrijft de CO₂-reductiedoelstellingen van het Klimaatakkoord volledig én heeft de juiste randvoorwaarden nodig om die ambitie te realiseren: een effectief overheidsbeleid en een uitstekende infrastructuur. De klimaatopgave is de grootste uitdaging voor de komende jaren waar de sector voor staat.

KWA helpt ons ook met technische adviezen daarin. Op maat dus, daar pleiten we voor."

De toekomst van de voedingsmiddelen-industrie ligt in het verduurzamen: "Er zijn nogal wat uitdagingen die op ons afkomen, als ik kijk naar de FNLI. De stikstofcrisis, de CO₂-reductie. De uitdaging is om het integraal te bekijken. Laten we niet vergeten, Nederland loopt voorop wat betreft verduurzaming van de industrie. Laten we dat zo houden."

Eerst wat achtergrondinformatie: in 2016 zaten bedrijven in Nederland aan de Klimaattafels. Daarin werd gesproken over CO₂-reductie en verduurzaming. Vooral de industriële bedrijven met de hoogste CO₂-uitstoot namen het voortouw. Tijd voor de 'kleintjes' (relatief dan) om op te staan. Door die contacten aan de Klimaattafels ontstond het zesde cluster. Waarom de zesde? Omdat de grootste industriële uitstoters in Nederland grofweg in vijf regionale clusters/regio's zijn verdeeld (zie illustratie). De 'kleinere' bedrijven zijn verspreid door heel Nederland. Het zesde cluster bestaat uit negen verschillende sectoren, onder andere de levensmiddelen-industrie, papier- en kartonindustrie, keramische industrie, afvalverwerkers en datacenters.

De ambitieuze plannen voor verduurzaming zijn door het zesde cluster vastgelegd in het industriële koplopersprogramma. De achterban van de FNLI bestaat uit verschillende sectoren die veel verschillende producten maakt. Ondanks deze diversiteit zijn er een aantal kansrijke transitie mogelijkheden binnen de categorieën reductie

van de warmtevraag tot 150°C, elektrificatie, procesefficiency en duurzame energie-opwekking voor CO₂-reductie.

Macht van het getal

"De spreiding over Nederland is meteen deel van de uitdaging voor het zesde cluster", legt Marian Geluk uit. "Binnen de vijf industriële clusters is sprake van een hoge CO₂-emissie door industriële bedrijven die dicht bij

"Nederland loopt voorop wat betreft verduurzaming..."

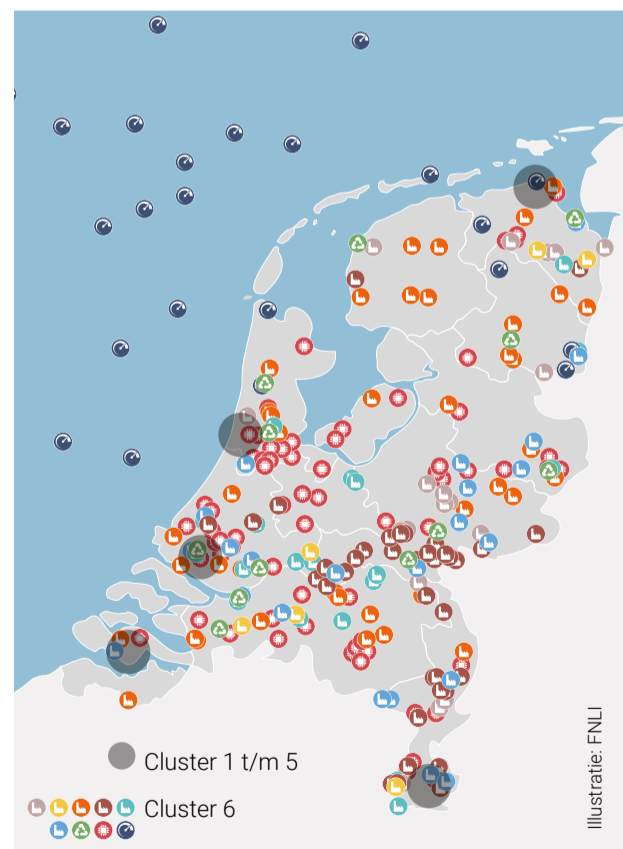
elkaar liggen. De industriële bedrijven in de regionale clusters zijn verantwoordelijk voor zo'n 70 procent van de totale CO₂-uitstoot van de industrie in Nederland. Investeren in duurzame energiebronnen en noodzakelijke infrastructuur is dan relatief makkelijker. Bedrijven in de levensmiddelenindustrie zijn verspreid over heel Nederland, soms bij kleine dorpen, en kunnen dus niet profiteren van de macht van het getal."

Heffing en subsidie

Het is inmiddels bekend: alle bedrijven betalen de Opslag Duurzame Energie (ODE)-belasting. Uit die pot geld wordt CO₂-reductie gefinancierd via de Stimulering Duurzame Energietransitie (SDE++). En die reductie was 40 procent in 2030 ten opzichte van 1990, maar vanuit de EU wordt inmiddels 55 procent genoemd. "Het probleem is nu dat kleine bedrijven aan de ene kant relatief meer betalen aan ODE en aan de andere kant minder kans maken op subsidie. Binnen de SDE++ concurreren projecten namelijk op kosteneffectiviteit. De basis van 8.000 draaiuren is voor veel bedrijven in de levensmiddelenindustrie niet realistisch."

Een ideale wereld

Hoe ziet haar ideale wereld eruit? "De vervuiler betaalt, daar zijn we het helemaal mee eens. Alleen, sommige vervuilers, die kleinere bedrijven dus, betalen relatief te veel en zien daar te weinig van terug. We willen een effectiever subsidiebeleid dat beter past bij onze type bedrijven. We zien een groot potentieel in energie besparen, in elektrificeren, warmtepompen en dergelijke.

Illustratie: FNLI

Energie

Schone energie voor AFAS Software
Lees verder op pagina 2

Thema

Projectsupport van a tot z
Lees verder op pagina 4-5

Compliance

Vergunningen regelen voor Pivot Park
Lees verder op pagina 7

Vacatures

Nieuwe medewerkers stellen zich voor
Lees verder op pagina 8

Foto's: AFAS Software

Schone energietoekomst voor AFAS

AFAS Software bouwt momenteel aan een groot complex in Leusden. Het bedrijf verhuist eind dit jaar naar de nieuwbouw, wat onder andere een theater en restaurant herbergt. AFAS kiest voor een zo duurzaam en zelfvoorzienend mogelijk gebouw.

Gasloos zijn met behulp van een bodem-energiesysteem hoort daarbij. KWA-adviseur Ad van Bokhoven ontwierp het bodemzijdige deel van het warmte- en koudeopslag-systeem (WKO) en begeleidde de realisatie. Bij een WKO wordt zowel de warmte als koude onttrokken aan de bodem en verplaatst naar het gebouw. We praten met hem en met Wim Mars, bouwmanager bij AFAS.

Een installatie om trots op te zijn

Wim legt uit: "Via een installatiebedrijf kwamen we in contact met KWA. Met name Ad heeft ons begeleid met het schrijven van de bestekken, en ondersteunt bij de uitvoering en oplevering van onze nieuwbouw voor wat betreft de energievoorziening. Heel onze nieuwbouw is nu gasloos en wordt duurzaam verwarmd en gekoeld. De schaal waarop we dat toepassen is best uniek te noemen voor Nederland."

"Het is een bewuste keuze van AFAS geweest om te kiezen voor een duurzame

installatie voor warmte- en koude-opwekking, duurzaamheid is gewoon geen issue meer", vervolgt Wim, "het WKO-systeem zelf, de thermische schil van de gebouwen - de isolatie - en de afgiftesystemen, koelplafonds en vloerverwarming, alles is zo duurzaam mogelijk." Uiteindelijk is de totale installatie zo optimaal mogelijk geconstrueerd. De dag van de verhuizing nadert, medio december. Daarna? "KWA blijft in de beginfase betrokken. Hoe het daarna gaat, bekijken we dan. Wat wij fijn vinden is dat ze kennis delen over de juiste manier van omgaan met warmte-koude-opslag. Ze denken praktisch mee en hebben de juiste ervaring."

Op de juiste manier aan de knoppen

Ad legt uit hoe het zit met de exploitatiefase in het algemeen: "Vergunningen aanvragen rondom warmte-koude-opslag is voor ons dagelijkse praktijk. Ook het begeleiden van de realisatie is sterk van belang. Waarom is het zo belangrijk om betrokken te blijven via

Samen naar schone en duurzame energie

KWA begeleidt bedrijven en overheden van a tot z als ze kiezen voor warmte-koude-opslag. We verzorgen de haalbaarheidsstudie, ontwerpen het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem, helpen bij de keuze voor de meest geschikte aannemer, vragen de vergunningen aan, begeleiden tijdens de bouwfase en ondersteunen tijdens de exploitatie. Naast AFAS, zijn er nog honderden voorbeelden van geslaagde projecten waar KWA van a tot z betrokken is geweest bij de toepassing van bodemenergie.

AFAS software

het commissioningtraject (inbedrijfstelling) en exploitatie? "Omdat onze ervaring is dat nadat het bodemenergiesysteem is opgeleverd, er aanpassingen komen die niet altijd goed uitvallen. De één heeft het te koud, de ander juist te warm. Er wordt dan aan de knoppen gedraaid. En als dat niet op de juiste manier gebeurt, kan het hele systeem onvoldoende gaan functioneren. Dat is echt zonde. Wij nemen daarom de regie en

helpen medewerkers bij de exploitatie van het bodemenergiesysteem. Zo heeft een bedrijf het meeste profijt van deze grote investering."

Adviseur

Ad van Bokhoven

033 422 13 60
avb@kwa.nl

Drie op een rij Weer ketel voor TU Delft

1963, 1993 en 2020. Wat die jaartallen met elkaar te maken hebben? Het zijn de jaren waarop KWA (eerder Krachtwerktuigen geheten) ondersteuning bood bij de aanschaf en plaatsing van een heetwaterketel bij de TU Delft. Anno 2020 schiet KWA weer te hulp. De nieuwe energie-efficiënte heetwaterketel komt in het centrale ketelhuis en maakt de overgang mogelijk naar alle warmte uit geothermie in 2050 voor bijna alle TU Delft gebouwen op het terrein.

Klaas Meester is beheerder Energie en vertelt: "KWA is ons aanspreekpunt als we een nieuwe ketel nodig hebben. In de vorige eeuw en nu dus nog steeds. Fons Heuven heeft ons geholpen bij de aanvraag, zodat we niets vergeten. En natuurlijk hebben we een aantal eisen: de ketel moet precies passen op de beoogde plek, de schoorsteen moet boven de ketel komen, en vooral duurzaamheid is belangrijk. Het rendement moet zo hoog mogelijk zijn natuurlijk, en de stikstof-uitstoot zo miniem mogelijk, liefst nul." Fons Heuven was er samen met een collega bij in 1993, en pakt ook nu deze opgave op.

Wat valt hem op wat betreft de verschillen? "Ten eerste de verbeterde techniek, dat is niet zo vreemd", herinnert Fons zich, "met name de toen onbetaalbare frequentieregelaars zijn nu heel gewoon. Met een dergelijk apparaat regel je het toerental van de motor, waardoor je energie bespaart. Een ander verschil met begin jaren '90 is dat de techniek om de uitstoot van stikstofdioxide te beperken nu sterk verbeterd is. Juist in die jaren kwam het onderzoek naar die technieken op."

Klaas vult aan: "Voor ons is die duurzaamheid heel belangrijk. Geothermie is bij de TU

Delft de toekomst. Daar willen we vooral mee verwarmen. Maar als er niet genoeg vermogen is, willen we terug kunnen vallen op de bewuste ketel. Deze krijgt een dubbele brander met een zo hoog mogelijk rendement. En als het even kan, gaat ook deze ketel minimaal dertig jaar mee. KWA, tot in 2050?"

Adviseur
Fons Heuven

033 422 13 37
ajh@kwa.nl

Daadkracht gevraagd!

In de achterliggende periode zijn we door de coronamaatregelen persoonlijk en als bedrijven geconfronteerd met een groot aantal uitdagingen die we aan het begin van 2020 geen van allen voorzien hadden. Dit heeft ons allemaal uitgedaagd om creativiteit en daadkracht te tonen in onze veranderende bedrijfsvoering en manier van werken.

Hier moesten we aan denken bij het thema van deze KWAdrant: realisatie. Eén van de betekenissen van realisatie is namelijk 'het omzetten in daden'. Realisatie vraagt om handen die uit de mouwen gestoken worden: na een goede voorbereiding en doordinking ook daadwerkelijk aan de slag gaan. Dat is waar de adviseurs van KWA het graag voor willen doen. Praktische plannen en adviezen maken is goed, maar de uitvoering hiervan is uiteindelijk waar het zichtbare resultaat geboekt wordt voor onze klanten. Deze KWAdrant staat weer vol met projecten en adviezen die dit laten zien.

Realisatie is ook waar we als KWA zelf mee bezig zijn: het voortdurend bouwen aan ons mooie bedrijf. Zowel uitbouwen in personeel en inhoudelijke kennis, maar de laatste tijd ook praktisch in de flexibele inrichting van werkplekken thuis en op kantoor. Dit vraagt ook praktisch om het nemen van beslissingen en tonen van daadkracht.

Kortom: in elke situatie moeten goede adviezen ter harte genomen worden om uiteindelijk het gewenste resultaat te realiseren. Daadkracht kan dan ook niet zonder goed nadenken vooraf en tijdens de uitvoering. Ondanks alle veranderingen om ons heen, wil KWA dit met haar adviezen ook blijvend voor u als klant doen.

Directie KWA Bedrijfsadviseurs

André Lokhorst
033 422 13 23, al@kwa.nl

Bas Oldenhof
033 422 13 41, bo@kwa.nl

Vol energie aan de slag bij Coördinatie Centrum Energie

Een aantal KWA-collega's werkt op interim-basis bij het Coördinatie Centrum Energie (CCE). Het CCE levert energie aan de Vrije Universiteit (VU) en aan het Universitair Medisch Centrum Amsterdam (UMCA) locatie VUmc. Het CCE zorgt ervoor dat beide ziekenhuizen en de universiteit verzekerd zijn van energie maar ook bijvoorbeeld van koude, gassen en perslucht. Bij calamiteiten zorgt het CCE voor noodstroom.

Frank Waenink werkt sinds vorig jaar juli als interim-energiecoördinator drie dagen per week bij het Centrum Coördinatie Energie (CCE). Wat is de rol van Frank? "Ik hou me voornamelijk bezig met energiemangement. Er zijn tal van kleinere projecten die ik oppak: energiemeters vervangen, energiemeters kalibreren en technische wijzigingen monitoren. Hou me ook bezig met de energie-inkoop en de bijbehorende contracten, denk mee hoe de energiecentrale zo efficiënt mogelijk kan worden ingezet, ook financieel gezien. Daarnaast geef ik advies bij allerlei vraagstukken die spelen binnen het CCE. Alles om

het rendement van het CCE naar een hoger niveau te brengen."

Het CCE is essentieel voor het functioneren van het UMCA en de universiteit, zeker in deze coronatijden. In geval van calamiteiten zorgt het CCE ervoor dat de locaties kunnen doordraaien. De energiecentrale draait nu nog volledig op aardgas. Hoe gaat dat in de toekomst? "Op dit moment is een zogeheten DRUPS-installatie in aanbouw, die het aardgasverbruik voor de productie van preferente elektriciteit fors verlaagt. Daarnaast zijn er trajecten om energie te besparen en te verduurzamen", zegt Frank.

Linda Gentner werkt een dag per week bij het CCE als veiligheidsdeskundige, wat is haar rol? "Samen willen we de veiligheid op een nog hoger niveau brengen. Samen met de technici, de chefs van wacht - die een continu rooster draaien - en het management. Dat doe ik met vakinhoudelijke ondersteuning van collega's van KWA. Ik begeleid ook de preventiemedewerker en mooi om te zien hoe hij groeit in zijn rol."

Het kan nog altijd beter: "Goed om te zien dat er nu meer meldingen komen van mensen, die zien dat bepaalde situaties of plekken veiliger kunnen. Dat stimuleren we ook, ga met andere ogen kijken, wees je bewust van bepaalde situaties. Daar wordt het veiliger van. Daarnaast ben ik bezig competentie-management meer onder de aandacht te krijgen. Het borgen van vak kennis en kunde, trainingen en interne opleidingen voor de technische medewerkers hoort daarbij", besluit Linda.

Adviseur
Linda Gentner

033 422 13 72
lge@kwa.nl

Adviseur
Frank Waenink

033 422 13 47
fw@kwa.nl

De noodzaak van een geluidsonderzoek bij verhuizing

Misschien groeit uw bedrijf uit zijn jasje. Of de gemeente heeft plannen met de grond en een bedrijf wordt gestimuleerd te verhuizen. Hoe dan ook, KWA maakt regelmatig mee dat klanten willen of moeten verhuizen. We zijn dan betrokken bij verschillende aspecten. Voor de nieuwe locatie moeten de vergunningen rond worden gemaakt en zijn vaak milieu-onderzoeken nodig als bodemonderzoek, onderzoeken luchtkwaliteit, stikstofdepositie en ook geluidonderzoek. Op dat laatste gaan we dieper in.

Voor het geluidonderzoek zetten we de nieuwe vestiging in een akoestisch rekenmodel. Bij de modellering gebruiken we een mix: de kennis van de KWA-specialisten en die van het bestaande bedrijf (geluidmetingen). In de modellering worden de nieuwe installaties, waarvan de gegevens moeten komen van leveranciers, meegenomen. We denken bij dit soort projecten mee hoe

uw bedrijf past binnen de randvoorwaarden van de nieuwe locatie.

De volgende vragen komen dan op:

- Welke geluidseisen moeten er gesteld worden aan nieuwe installaties?
- Kunnen installaties op een betere plek worden neergezet om geluidknelpunten te voorkomen?

- Hoe kan er in het ontwerp rekening gehouden worden met het geluid op de werkplek (arbo-eisen)?

Daarnaast kunnen KWA-adviseurs uit andere disciplines mee kijken of nog slimmere keuzes gemaakt kunnen worden op bijvoorbeeld energiegebied.

Het is lonend dat KWA tijdens de ontwerp-fase al mee kan denken. Dit voorkomt ingrijpende, dure en onpraktische maatregelen achteraf. Vaak zijn we ook betrokken bij de controle na realisatie en bekijken we of de installaties wel zo weinig geluid produceren als de leverancier garandeert. We kunnen een rol spelen bij het opstellen van bestek-eisen en bij de toetsing van offertes van leveranciers aan de besteisen. We beschikken over ruime ervaring met het inpassen van bedrijven binnen de lokale situatie. Hiervoor geldt: hoe eerder er breed wordt nagedacht, des te sneller de productie kan beginnen.

Adviseur
Rob Trenning

033 422 13 75
rtr@kwa.nl

Projectsupport: service van a tot z

KWA levert van a tot z projectsupport. Wat betekent dat precies? Op deze themapagina's laten we diverse voorbeelden zien.

Eerst is er het projectidee. Samen werken we uw idee uit, komen we tot conceptontwerpen en besluiten die passen binnen de toekomstige beleidsdoelen van uw bedrijf én die van overheden. We bedenken samen de juiste technologische oplossingen zodat u toekomstbestendig wordt voor langere tijd.

Als alle stoplichten op groen staan begint de ontwerpfase: plannen opstellen, concept ontwerpen uitwerken, vergunningen aanvragen, geluidonderzoek, leveranciers selecteren. Om maar een paar van die voorbereidingen te noemen.

Dankzij KWA voorkomt VUmc corrosie

Bij Universitair Medisch Centrum Amsterdam (UMCA) locatie VUmc wordt een nieuw hogedruk-mistsysteem aangelegd. Dit mistsysteem vervangt het huidige sprinklersysteem, als onderdeel van de brandpreventie.

Omdat er een nieuw soort knelkoppeling wordt toegepast, in combinatie met lasverbindingen, vroeg het VUmc aan KWA een beoordeling. De vragen waren of het systeem optimaal is ontworpen om corrosieproblemen in de toekomst te voorkomen en of deze verbindingen de hoge druk kunnen weerstaan.

Het eerste deel van het hogedruk-mistsysteem was al aangelegd, het tweede deel wordt nu voorbereid. KWA beoordeelde het reeds aangelegde deel visueel en VUmc heeft watermonsters voor een analyse genomen. Daarnaast zijn de tekeningen en het ontwerp beoordeeld, voor een vroegtijdige toetsing van de materiaalkeuzes. Ook zijn enkele proefstukken geïnspecteerd, zowel van binnen als van buiten en zowel een knelverbinding als een gelaste verbinding.

KWA concludeerde dat de lasverbindingen en de knelkoppelingen sterk genoeg zijn om de hoge druk van het systeem te weerstaan.

Door in een vroegtijdig stadium aandacht te besteden aan een goede inventarisatie van de materialen, het ontwerp en de samenstelling van het water, kunnen mogelijke problemen nog vóór de implementatie worden gesignaleerd en aangepast. Als het uiteindelijke, verbeterde systeem vervolgens in bedrijf wordt genomen, bespaart het VUmc kosten tijdens de bedrijfsvoering.

Adviseur
Frank de Vos

033 422 13 15
fdv@kwa.nl

Wat doet een KWA'er zoal?

“Op zoek naar materialen uit de ijstijd, en meer”

Als KWA'er kom je nog eens ergens. Marcel Booi werd zo'n anderhalf jaar geleden door geneesmiddelenfabrikant MSD Haarlem gevraagd onderzoek te doen naar materialen uit de ijstijd en naar een oude molen die op de locatie gestaan heeft. En dat was nog maar het begin van zijn werkzaamheden bij het bedrijf.

Marcel vertelt: “Eerst hebben wij als KWA dat onderzoek gedaan naar materialen uit de ijstijd en de oude molen, op de plek waar nieuwbouw zou komen. Zij vroegen mij als bodem- en veiligheidsdeskundige. Daarna heb ik samen met collega's bemaalingsvergunningen aangevraagd. Een combinatie van bodemonderzoek met veiligheidswerk.

We kwamen erachter dat ook onderzoek naar explosieven nodig was. Natuurlijk geregeld. Het terrein waar nieuwbouw moest komen werd vrijgemaakt. Na deze

opdracht werd ik gevraagd om met het MSD-team de nieuwe verpakingslijn op te zetten. Ondertussen werd het oude gebouw gesloopt, wat ook wat werk aan bodemonderzoek opleverde. Begin 2020 waren we hiermee klaar. Maar rustig aan doen? Vergeet het maar. MSD belde voor een nieuwe activiteit, omdat er nog steeds volop gebouwd wordt op de locatie Haarlem. Dus meteen de maandag erop richting Haarlem.

Ik ben nu onderdeel van het team en werk aan begeleidingsklussen, bodemonderzoek en wat er maar nodig is. Op en top een KWA'er, praktisch aan de slag en van alle markten thuis.”

Adviseur
Marcel Booi

033 422 13 17
mbo@kwa.nl

Nieuwe afvalwaterzuivering voor Cargill Ivoorkust

Bijna altijd werken we in Nederland, maar soms gaat KWA 'over de grens'. In dit geval naar Ivoorkust in West-Afrika. Cargill Cocoa SARL gaat namelijk een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) in Abidjan bouwen. KWA stelde het technische ontwerp van de AWZI op en adviseerde tijdens het traject tot de keuze voor een leverancier.

Al in 2016 beoordeelde KWA dat de capaciteit van de afvalwaterzuivering in Abidjan een aandachtspunt zou zijn bij mogelijke uitbreiding van de productie. Cargill besloot in 2019 de productielocatie uit te breiden, zodat er meer cacaobonen verwerkt kunnen worden, waarmee dus een aanpassing van de AWZI nodig is.

Inventarisatie en basisontwerp

KWA-adviseur Rob Schoon reisde naar

Abidjan voor een inventarisatie van de huidige AWZI. Hij keek naar mogelijke verbeteringen, won zoveel mogelijk informatie in en sprak met de verantwoordelijken over hun wensen. Alle bevindingen vormden de basis voor het ontwerp van de nieuw te bouwen AWZI, met als voorname aandachtspunten de robuustheid, de kwaliteitseisen voor het te lozen afvalwater en het beschikbare oppervlak voor nieuwbouw van de AWZI.

Begeleiding offertetraject

Hoewel niet alle informatie over de verschillende deelstromen voorhanden was, is het KWA toch gelukt om een principe-ontwerp voor de AWZI op te stellen. Dit gebaseerd op de beschikbare informatie over het afvalwater, wensen van Cargill en de interpretatie van toekomstige ontwikkelingen. Het opgestelde ontwerp is naar verschillende leveranciers gestuurd zodat zij een aanbieding konden maken. Hierin kregen ze

de vrijheid om met eventuele voorstellen tot optimalisatie te komen. Na het beoordelen en vergelijken van de eerste aanbiedingen door KWA, volgde een tweede offerteronde. Het ontwerp was enigszins aangepast, onder andere ingegeven door systeemkeuzes van Cargill en de wens tot kostenreductie.

Na de tweede ronde aanbiedingen, overleg met alle betrokkenen, verdere fine-tuning van de aanbiedingen én een toelichting van de leveranciers, maakte Cargill de keuze. De gekozen leverancier gaat de nieuwe AWZI bouwen, deze moet in 2021 in gebruik worden genomen. Cargill beschikt dan over een moderne AWZI, die voldoende capaciteit heeft om al het afvalwater te zuiveren tot een kwaliteit die uitstekend voldoet aan de lozingsseisen.

Adviseur

Rob Schoon

033 422 13 59
rs@kwa.nl

Tijdens de bouw van uw procesinstallatie, afvalwaterzuivering, productielijn of een ander project, is het belangrijk dat er iemand in het projectteam zit die overzicht houdt of de leiding neemt en het oorspronkelijke concept en doelstellingen voor ogen houdt. Hij of zij controleert of er daadwerkelijk wordt gebouwd hetgeen in

de ontwerpfase is bedacht. Tegelijkertijd wordt alvast rekening gehouden met de zogeheten commissioning en inbedrijfstelling. Door dit direct mee te nemen in de beginfase scheelt dat later tijd en geld in de opstart bij het opstarten en tijdens de exploitatie.

Tijdens uitvoering is een veiligheidscoördinator nodig, die ervoor zorgt dat het project veilig verloopt. Tijdens of na de uitvoering kunnen onverwachte problemen boven water komen. Natuurlijk staan onze experts u daarin ook bij.

Zijn uw productieprocessen veilig?

U gaat uit van veilige productieprocessen, want zo zijn ze ontworpen. Maar hoe lang geleden? Weet u dat precies? Ouderdom is namelijk ook een belangrijk feit bij de veiligheid. KWA deed daarom bij het bedrijf H&R Benelux een zogeheten Hazop (Hazard and operability)-onderzoek. H&R Benelux in Nuth is een productie locatie die onder andere wax- en olie-emulsies produceert.

Met het Hazop-onderzoek werd gekeken of de aangepaste dispergeer-installatie van H&R geen veiligheidsrisico's veroorzaakte. In een gezamenlijke sessie met experts van H&R en onder leiding van KWA-experts werden stap voor stap de mogelijke scenario's besproken en beoordeeld op veiligheidsrisico's. Gelukkig werden geen grote risico's gevonden en bleken de bestaande beveiligingen te voldoen. In een enkel geval bleek het noodzakelijk een aanvullende beveiliging te installeren om het risico te beperken.

Weet u precies wat er na ontwerp en bouw is gewijzigd of geoptimaliseerd aan de productie-installatie? Het is sowieso verstandig om periodiek uw ontwerp opnieuw tegen het

licht te houden. In sommige gevallen (zoals bij Brzo-bedrijven) ben u zelfs verplicht om periodiek een Hazop of vergelijkbare procesveiligheidsanalyse uit te voeren.

Mogelijke scenario's

KWA kan een dergelijke Hazop-onderzoek voor u organiseren. Onder leiding van één van onze drie ervaren collega's worden mogelijke scenario's met oorzaken, gevolgen en waarschijnlijkheid onderzocht. U kunt ook kiezen voor een Hazid. Een Hazid is een 'Structured What-If Technique' (Swift) die breder, minder specifiek én minder arbeidsintensief is dan een Hazop. Hierbij zoomen experts bijvoorbeeld in op oude, bestaande besturingen en beveiligingen.

Mocht er aanleiding zijn voor een verdiepende stap zoals bij onacceptabele risico's, dan kan een LOPA (Layers of Protection Analysis) vervolgonderzoek worden uitgevoerd. Als het nodig is kunnen onze gecertificeerde functional safety engineers ook een Safety Integrity Level (SIL) classificatie uitvoeren. Heel wat afkortingen en begrippen, maar wat

voorop staat is de veiligheid. Neem contact op als u meer wilt weten.

Adviseur

Gerard Oude Wesselink

033 422 13 43
gow@kwa.nl

Nieuwe directeur KWA Bas Oldenhof stelt zich voor

Een welkom aan onze nieuwe directeur Bas Oldenhof. Hij werkt al twintig jaar voor KWA als adviseur en de laatste jaren ook als teamleider bij het team Energie- en Procestechniek. Bas gaat zijn nieuwe rol vervullen naast André Lokhorst, onze algemeen directeur. Tijd om nader kennis te maken.

Wat is je achtergrond?

Ik ben nipt vorige eeuw, december 1999, in dienst gekomen bij KWA. Nadat ik vwo en hts chemische technologie had gedaan en een paar jaar bij een ander adviesbureau gewerkt heb, koos ik voor KWA. Zo'n tien jaar geleden heb ik een studie bedrijfskunde afgerond. In de beginjaren bij KWA verdiepte ik me vooral in energiebesparing. Nog steeds actueel trouwens.

Wat me opviel bij mijn indiensttreding indertijd, en nog steeds, is de diversiteit van de Nederlandse industrie en daarmee de klantenkring van KWA. Grote en kleine industriële bedrijven die overal in Nederland

zitten. Je kent de bekende grote namen natuurlijk maar ik maakte ook kennis met kleinere industriële familiebedrijven die zich vaak in de periferie van Nederland bevinden. En wat me opvalt is het innovatievermogen van de gehele industrie en dat beeld is in die twintig jaar niet veranderd.

Tot slot mijn privésituatie: ik woon met vrouw en zoon en dochter (van zes en negen jaar) in Leusden. In het buitengebied loop ik graag hard met de hond.

Wat is jouw visie op de industrie in Nederland?

Als eerste: bij KWA kiezen we exclusief voor

de industrie en grote instellingen. Niet voor de overheid als handhavende of vergunningverlenende instantie. Met al onze expertise - KWA kent bijna honderd disciplines - willen we de industrie in Nederland toekomstbestendig maken. Wet- en regelgeving wordt steeds strenger en ingewikkelder, zoals de Omgevingswet en de CO₂-heffing. Bedrijven moeten de ontwikkelingen volgen en zich erop voorbereiden. KWA speelt erop in met adviezen, cursussen op maat en een product als **Makeonline**.

Bij grote investeringen in nieuwbouw of vervanging schuiven we het liefst zo vroeg mogelijk aan om mee te denken over de strategie en het concept. Door onze kennis van de wet- en regelgeving én de technische oplossingen zijn we in staat om integraal maatwerk te leveren. Immers geen enkele productielocatie in Nederland is hetzelfde. Daarnaast hebben we specialisten rondom arbo en veiligheid. Via KAM houden we ons bezig met continu verbeteren en managementsystemen. Kortom, één loket waar alle industrie in Nederland terecht kan.

En hoe kijk jij tegen duurzaamheid aan?

Een breed begrip en steeds belangrijker. Er is ook geen keuze meer. De toekomst is duurzaam. Dat zit altijd verweven in onze adviezen, of het nu over energie gaat, milieu, gevaarlijke stoffen, arbo, of de inzet van medewerkers. Wij willen er altijd aan bijdragen. Samen met de klant denken we slim na over de juiste stappen op het juiste moment.

Bepaalde zaken moeten vanuit de overheid en handhavers, maar speel daar slim op in, zeggen wij. Soms is het beter af te wachten op de natuurlijke (investerings)momenten, en soms kun je beter direct actie ondernemen. Wat de adviseurs zien is dat alles in elkaar grijpt: techniek, gedrag en management. KWA heeft zich snel aangepast en geeft trainingen en bijeenkomsten nu grotendeels online. Onze platforms volgen dezelfde trend. Medewerkers werken nu veel meer thuis. En dat blijft ook zo. Ik ben trots op die wendbaarheid van KWA.

Directeur

Bas Oldenhof - 033 422 13 41 bo@kwa.nl

Bijzondere benoemingsprocedure Bas

Hoe KWA een nieuwe directeur benoemt is bijzonder te noemen. Bijna alle werknemers bezitten certificaten en zijn daarmee eigenaar van het bedrijf. We beslissen daarom samen over een benoeming van een nieuwe directeur. Normaal gesproken gebeurt dat tijdens een vergadering op kantoor, maar door de coronamaatregelen was dat deze keer niet mogelijk. Daarom werd een online sessie belegd in juli. Thuis of vanaf het vakantieadres, bijna iedereen logde in. Bas presenteerde zich en daarna kon anoniem gestemd worden. Met bijna honderd procent van de stemmen werd hij tot directeur verkozen.

Knellende stikstofregels: wat kunt u toch nog doen?

In mei 2019 is er een streep gezet door de PAS door de Raad van State. Ofwel een stop op stikstofdepositie. En het betekende in de praktijk een stop op bouwen nabij Natura-2000 gebieden. Deze beslissing hakte erin bij veel bedrijven. Nieuwbouw of uitbreiding werd moeilijk. Adviseur Rob Trenning ondersteunt bedrijven om toch te proberen iets te doen. Spoiler: het is heel moeilijk, echter niet helemaal onmogelijk. Als u maar een lange adem heeft.

Regelmatig kloppen bedrijven bij KWA aan, omdat ze willen uitbreiden of vernieuwen maar tegen stikstofdepositie aanlopen. Rob en zijn collega's slaan dan aan het rekenen: "Ik heb een voorbeeld van een bouwconsortium dat zich wilde inschrijven op een groot civiel werk. Maar met zulke strenge

stikstofeisen, het was bijna onmogelijk. Er zijn soms adviseurs (buiten KWA) die zich in allerlei bochten wringen en bij de berekeningen uitgaan van bijvoorbeeld elektrische shovels en dergelijke. Dus materieel zonder uitstoot. In de praktijk echter zijn dergelijke voertuigen nog zeldzaam. Het is de kunst

om met een **reële** inzet van bouwwerktuigen toch aan de norm te voldoen."

In een ander voorbeeld van Rob laat hij zien dat het erg lang duurt voordat soms een vergunning tot stand komt. Zo is hij al een jaar aan het wachten op een vergunning én zeker is het ook nog niet of al de vergunning eventueel tot stand komt. Dit komt enerzijds door een gebrek aan verwerkingscapaciteit bij de overheid en anderzijds doordat het toetsingskader in ontwikkeling blijft, waardoor stukken steeds weer aangepast moeten worden aan nieuwe inzichten.

Voor berekeningen wordt gebruik gemaakt van het programma AERIUS. Deze rekenmethode werd in oktober geüpdatet.

"De stikstofuitstoot tijdens bouwactiviteiten moet nul zijn en blijven. Hoe je ook rekent en meedenkt, de vergunningverlener blijft huiverig", zegt Rob.

Het is nu wachten op andere oplossingen, of op een verruiming van de normen.

"Op Prinsjesdag is aangekondigd dat er geld beschikbaar wordt gesteld om knelpunten op te lossen. Een deel daarvan is bestemd voor de industrie. Ik hoop dat dit ook een oplossing kan bieden voor onze klanten", besluit hij.

Adviseur

Rob Trenning

033 422 13 75
rtr@kwa.nl

Vergunningen regelen voor Pivot Park

Pivot Park in Oss is in 2012 opgericht om innovatieve farmaceutische bedrijven uit de hele wereld de optimale Europese locatie te bieden. Vandaag helpt deze wetenschapscampus beginnende ondernemers, snelgroeïende scale-ups en marktleiders bij hun volgende stappen in de ambitie om de gezondheid wereldwijd te verbeteren.

Inmiddels zijn er nu zo'n zestig bedrijven gevestigd op het Pivot Park en groeit zij uit haar jasje. Er zijn om die reden grootse plannen om uit te breiden en worden komende jaren nieuwe gebouwen neergezet. KWA ondersteunt bij de vergunningverlening.

Connie van Ravenswaaij is Veiligheid en Milieu coördinator bij Pivot Park en legt uit: "Voor ons is KWA in de persoon van Monique Oostvogels sparringpartner en regelaar vergunningen tegelijk. Zij ondersteunt bij milieuvragen, het aanvragen van

omgevingsvergunningen en heeft antwoord op onze vragen rondom (milieu)wet- en regelgeving."

Er zijn dus zestig bedrijven van diverse omvang gevestigd op het Pivot Park en samen opereren ze onder één omgevingsvergunning. Is dat lastig? "Nee, dat valt reuze mee", zegt Connie, "de bedrijven zijn doordrongen van het belang van veiligheid en milieu en dragen dit uit naar hun medewerkers. Ik heb periodiek overleg met de veiligheidsfunctionarissen van de bedrijven.

Veel medewerkers zijn oud-collega's van elkaar en kennen elkaar goed. Het is een levendige community."

"Ik merk dat Monique veel ervaring heeft met het overleggen met het bevoegd gezag en het opstellen van vergunningsaanvragen. Ze geeft gedegen advies. Een voorbeeld: hoe dienen we een vergunningsaanvraag in, gefaseerd of juist niet, in concept of definitief, wat zijn de voor- en nadelen? Aan de antwoorden merken we de professionaliteit en de eerdere ervaringen met het bevoegd gezag. Haar kwaliteit is complexe materie uitleggen in voor mij begrijpelijke taal." "En ik heb de cursus Omgevingswet gedaan bij KWA", laat Connie weten. "De opgedane kennis zet ik zeker in. Ik ben nu in staat de bedrijven op het Pivot Park te informeren over de nieuwe omgevingswet en wat er gaat veranderen."

Momenteel is de vergunningsaanvraag voor twee nieuwe gebouwen op het terrein in gang gezet. Verwacht wordt dat de bouw volgend jaar juli start voor het eerste gebouw en in oktober voor het tweede.

Adviseur
Monique Oostvogels

033 422 13 50
mo@kwa.nl

Flitsende audit voor logistiek bedrijf Drake & Farell

Wat doe je als bedrijf als je midden in een voorbereiding van een verhuizing zit en er óók nog over vier weken een auditor op bezoek komt en je de 'puntjes op de i' wenst te zetten? KWA bellen. Slimme zet van Drake & Farrell, een bedrijf dat werkzaam is in de logistiek, value added services en refurbishment en dan specifiek van software en hardware.

Hergebruik betekent niet alleen minder energieverbruik, maar ook hergebruik van metalen, plastics, aluminium, printplaten en accessoires. Het bedrijf verwijdert de data veilig, test het apparaat uitvoerig, update de software en verpakt het weer als nieuw.

Best spannend zo'n snelle audit, KWA kwam te hulp. Ronald van Maurik is de Quality Manager – Head of facility en legt uit: "We wisten dat over vier weken een audit zou plaatsvinden vanwege een systeemcertificering. Daarom riepen we de hulp van KWA en specifiek **Makeonline** in. We zaten ook nog eens in de voorbereiding van een verhuizing

en dat gaf mij als Head of facility extra stress."

Adviseur Steven van Tilborg schoot te hulp: "Natuurlijk op afstand via Teams, vanwege alle coronamaatregelen. We hebben speciaal voor Drake & Farrell een maatwerk-module gemaakt in onze **Makeonline** tool. Met **Makeonline** kunnen onze klanten wet- en regelgeving makkelijk implementeren en bijhouden in hun bedrijf. Zo blijven ze in compliance."

In vliegende vaart richting audit dus, Ronald vervolgt zijn verhaal: "Daar zat best druk op

maar alles ging goed. Voor ons zijn maandelijkse en kwartaalupdates sturend in onze processen. Samen met checks van onder andere credit, locatie en websitepagina's. Onze leverancierscontrole dus. KWA heeft speciaal voor ons een maatwerkmodule gemaakt in **Makeonline** waarmee we al deze processen kunnen bewaken. In deze maatwerkmodule vinden we onder andere onze (ISO)-normen, interne audits, stakeholders-analyses, leveranciersbeoordelingen, en ook onze arbo plan van aanpak en milieuaspectenregister. Een volgende stap is daadwerkelijk aan klanten certificaten uitreiken. Ook daar gebruiken we **Makeonline** voor."

Ronald is enthousiast over **Makeonline**: "We hebben dankzij de modulaire opzet zelf ons gewenste niveau van informatievoorziening en functionaliteit opgezet. We kunnen nu betrouwbare evaluaties makkelijk gebruiken en innovaties richting Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen aanmoedigen bij onze leveranciers en klanten."

Adviseur
Steven van Tilborg

033 422 13 82
svt@kwa.nl

Welke bijeenkomst of online training kiest u?

Opeens geen bijeenkomsten meer vanaf begin maart, ook niet bij KWA. We zochten naar oplossingen om toch onze kennis te blijven delen. Webinars en online cursussen kwamen in de plaats van live bijeenkomsten. Met groot succes durven we te zeggen. Veel deelnemers waren enthousiast. We geven een quote:

“De omgevingswet is qua informatie ingewikkeld maar de invulling van de cursus met filmpjes, oefeningen en discussie helpt om dit te begrijpen”

We hebben geïnvesteerd in een professioneel software-programma wat ons helpt om op de meest optimale manier kennis over te dragen. Die online trainingen blijven dus. Een mooie aanvulling op ons trainingsaanbod.

We hopen u vanaf volgend jaar weer op locatie te mogen ontvangen. Op ons kantoor in Amersfoort, of plaatsen als Delft en Rotterdam.

Kijk voor meer informatie en een volledig overzicht op kwa.nl/bijeenkomsten

Online cursus

Omgevingswet 8 en 15 december

De Nederlandse omgevingswetgeving moet nog eenvoudiger en beter worden. Daarom wil de overheid al het omgevingsrecht bundelen in één Omgevingswet. Onze cursus is de enige voor de industrie in Nederland. Een online training in twee dagdelen.

Informatiebijeenkomst

Lithium-ion batterijen, een vloek of een zegen?

Lithium-ion batterijen zijn onmisbaar in auto's, heftrucks, laptops en elektrische fietsen. Dit is niet altijd zonder gevaren. Aan de opslag, het transport en het gebruik van lithium batterijen kunnen behoorlijke risico's verbonden zijn. Tijdens deze online informatiebijeenkomst leert u meer over de risico's, veiligheid op de werkvloer en juiste training voor uw medewerkers. De datum staat op onze website onder Bijeenkomsten.

KWA faciliteert de volgende informatienetwerkgroepen

Ook in coronatijd. Onze meetings worden online gehouden. Interesse? Kijk op onze websites.

BNET **Bijeenkomst**
bedrijvennetwerk
energietransitie
bnet@kwa.nl
**26 jan.
2021**
www.bedrijvennetwerkenergietransitie.nl

Brzo **Bijeenkomst**
werkgroep
secretariaat@brzowerkgroep.nl
**24 maart
2021**
www.brzowerkgroep.nl

KAM **Bijeenkomst**
contactgroep
secretariaat@kamcontact.nl
**6 april
2021**
www.kamcontact.nl

Even voorstellen

In elke Kwadrant stellen wij onze nieuwe medewerkers aan u voor. Voor onze vacatures kijkt u op kwa.nl/vacatures

Joost Swiggers

Mijn roots liggen in de luchtvaart, waar ik als maintenance engineer verantwoordelijk was voor het onderhoudsmanagement van vliegtuigen. Na de overstap naar een chemische fabriek, is mijn interesse gewekt voor compliance vraagstukken op het gebied van milieu, Brzo en gevaarlijke stoffen. Hoe zorg je voor een praktische invullingen van de eisen? Mijn nieuwe rol is een heel mooi kans om gezamenlijk een praktische oplossing te zoeken.

Adviseur Milieu en Gevaarlijke stoffen

Vorige werkgever: Smit en zoon

Thessa van de Water

Sinds 1 november ben ik in dienst bij KWA als secretaresse als uitbreiding van de afdeling Support Team. Een functie waarin dienstbaarheid centraal staat en die veelzijdig is. In mijn werk vind ik het leuk om zowel contact te hebben met mensen binnen als buiten de organisatie. Na bijna twaalf jaar bij een financieel adviesbureau gewerkt te hebben, hoop ik bij KWA net zo'n mooie tijd tegemoet te gaan en een plek gevonden te hebben waar ik mij verder kan ontwikkelen.

Afdeling Support Team

Vorige werkgever: Bureau DFO in Hoevelaken

KWA in de pers

Regelmatig staat KWA in vakbladen en soms in dagbladen. De volledige artikelen vindt u terug op onze website onder Nieuws.

KWA in NRC over ventilatie en corona

Er wordt meer en meer onderzoek gedaan naar corona. In een artikel in NRC praat KWA-adviseur Wobbe van den Kieboom met zes andere deskundigen over ventilatie in relatie tot coronabesmettingen. De conclusie is dat schone binnenlucht kan helpen coronabesmettingen te voorkomen. Daarom is ventilatie zo belangrijk.

Lees meer op kwa.nl/nieuws

KWA in blad NOVE

“Best bijzonder dat bijna al onze collega's, adviseurs én staf aandeelhouder zijn van KWA”, zegt directeur André Lokhorst, “een vrij unieke constructie voor het adviesbureau dat diensten verleent voor de middelgrote en grote industrie in Nederland.” Hij zegt dit in een artikel in het juninummer van het blad NOVE. NOVE staat voor Nederlandse Organisatie Voor de Energiebranche.

Lees meer op kwa.nl/nieuws

Wie wordt onze nieuwe collega?

KWA groeit en bloeit. Daarom zoeken we collega's. Nieuwsgierig? Kijk op kwa.nl/vacatures

Adviseur Arbeidshygiëne

Voer jij binnenkort onderzoeken uit en geef je praktisch advies over blootstelling aan gevaarlijke stoffen, geluid, trillingen, en klimaat in productieomgevingen? Kijk voor de volledige vacaturetekst op kwa.nl/vacatures

Adviseur Milieu

Help jij straks onze klanten in het bedrijfsleven met het uitvoeren van hun activiteiten binnen de wettelijke kaders, mét oog voor milieu en omgeving? We maken graag kennis! Kijk voor de volledige vacaturetekst op kwa.nl/vacatures